

ĢENERĀLADVOKĀTA FILIPA LEŽĒ [PHILIPPE LÉGER] SECINĀJUMI,
sniegti 2004. gada 21. oktobrī¹

1. Šī lieta izvirza problēmu par saikni, kas pastāv starp kādas dalībvalsts pilsoņu tiesībām uzturēties citā dalībvalstī un pierādījumiem, kas viņiem jāuzrāda attiecībā uz savu pilsonību. Tādējādi Tiesa tiek aicināta noteikt, vai šādu personu uzturēšanās tiesības var tikt pakļautas pienākumam uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi un vai šī pienākuma neievērošanas gadījumā Kopienas pilsonim var tikt piemērota aizturēšana izraidīšanas nolūkā.

uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanu² nosaka praktiskus veidus Līguma pantu ieviešanai attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību. Direktīvas, kas pieņemta, pamatojoties uz EEK līguma 54. panta 2. punktu (pēc grozījumiem — EK līguma 54. panta 2. punkts, kas vēlāk kļuvis par EK līguma 44. panta 2. punktu) un 63. panta 2. punktu (pēc grozījumiem — EK līguma 63. panta 2. punkts, kas vēlāk kļuvis par EK 52. panta 2. punktu), viens no mērķiem ir nodrošināt, lai uzturēšanās tiesību ilgums personām, kas sniedz un saņem pakalpojumus, atbilstu pakalpojuma ilgumam.

I — Atbilstošās tiesību normas

3. Līdz ar to Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkts nosaka:

A — Kopienu tiesības

2. Eiropas Padomes 1973. gada 21. maija Direktīva 73/148/EEK par dalībvalstu pilsoņu pārvietošanās un dzīvesvietas [uzturēšanās] Kopienā ierobežojumu atcelšanu saistībā ar

“Dzīvesvietas [uzturēšanās] tiesību ilgums personām, kas sniedz un saņem pakalpojumus, ir vienāds ar laika posmu, kurā sniedz pakalpojumus [atbilst pakalpojumu ilgumam].

2 — OV L 172, 14. lpp. Šo direktīvu atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.).

1 — Oriģinālvaloda — franču.

Ja šis laika posms pārsniedz trīs mēnešus, tā dalībvalsts, kuras teritorijā pakalpojumus sniedz, piešķir tiesības uz pagaidu uzturēšanos [izsniedz uzturēšanās atļauju] kā apliecinājumu pastāvīgas uzturēšanās tiesībām.

Ja laika posms nepārsniedz trīs mēnešus, personu apliecinošs dokuments vai pase, ar kuru attiecīgā persona ieceļojusi dalībvalsts teritorijā, ir pietiekošs personas uzturēšanās tiesības apliecinošs dokuments. Dalībvalsts tomēr var lūgt [uzlikt pienākumu] attiecīgajai personai paziņot par tās atrašanos valsts teritorijā.”

B — Valsts tiesiskais regulējums

4. 2000. gada 23. novembra *Vreemdelingenwet* (turpmāk tekstā — “2000. gada likums par ārvalstniekiem”) 50. pantā paredz, ka par nelikumīgu uzturēšanos aizdomās turētās personas var tikt aizturētas ar mērķi noteikt viņu identitāti, pilsonību un viņu statusu attiecībā pret uzturēšanās tiesībām. Ja aizturētās personas identitāte nav nosakāma nekavējoties, viņa var tikt nogādāta nopratināšanai paredzētā vietā un tur aizturēta uz laiku, kas nepārsniedz sešas stundas, bet kas var tikt pagarināts līdz četrdesmit astoņām stundām, ja tiek pieļauts, ka aizturētā persona uzturas nelikumīgi.

5. Ši likuma 59. pants arī paredz, ka, ja tas atbilst sabiedriskās kārtības vai valsts drošības interesēm, ārvalstnieks, kas uzturas nelikumīgi, var tikt aizturēts līdz viņa izraidīšanai.

6. Turklāt 2000. gada 23. novembra *Vreemdelingenbesluit* (lēmums par ārvalstniekiem, kas regulē tajā pašā dienā pieņemtā likuma izpildi) ir ietverti noteikumi, kas piemērojami attiecībā uz dalībvalstu pilsoņiem, kas nav Nīderlandes pilsoņi. Tā 8:13. panta 1. punktā teikts, ka “Kopienas pilsonis nav izraidāms, kamēr nav noskaidrots, ka šai personai nav uzturēšanās tiesību vai ka tās uzturēšanās tiesības ir beigušās”.

7. Visbeidzot, *Vreemdelingencirculaire* 2000 (apkārtraksts par ārvalstniekiem) paredz, ka ārvalstniekam, kas uzturas Nīderlandē un atsaucas uz EK līguma piešķirtajām tiesībām, bet nav uzrādījis derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, “tiek uzlikts pienākums uzrādīt šo dokumentu”. Viņam tiek dots divu nedēļu termiņš, lai to izdarītu.

II — Fakti un pamata prāvas process

8. 2001. gada 2. decembrī Nīderlandē kārtības spēki, turot aizdomās par zādzības

- mēģinājumu, aizturēja Salu Ulani [*Salah Oulane*] identitātes noskaidrošanai un nogādāja tam paredzētā vietā. Nekādas turpmākas soda sankcijas netika pret viņu uzsāktas, viņš tika atbrīvots 2001. gada 3. decembrī.
9. Tūlīt pēc tam Ulane tika aizturēts identitātes noskaidrošanai uz 2000. gada likuma par ārvalstniekiem pamata iekšējās ārvalstnieku pārbaudes ietvaros. Nevarēdams uz vietas apliecināt savu identitāti, viņš tika aizturēts nopratināšanai. Pēc tam, ievērojot to pašu likumu, viņam tika piemērota aizturēšana izraidīšanas nolūkā.
10. Nopratināšanas laikā Ulane norādīja savu dzimšanas datumu un paziņoja, ka viņš ir Francijas pilsonis. Tāpat viņš norādīja, ka Nīderlandē uzturas brīvdienās aptuveni trīs mēnešus. Viņš apliecināja, ka šobrīd viņam nav pasas vai cita personu apliecinoša dokumenta, nav pastāvīgas dzīvesvietas Nīderlandē, nav naudas un ka viņš nav vērsies ārvalstnieku dienestā.
11. 2001. gada 4. decembrī Ulane nosūtīja sūdzību *Rechtbank 's-Gravenhage* [Grāvenhāgas apgabaltiesa], kurā viņš prasīja atcelt aizturēšanu izraidīšanas nolūkā, kā arī atliedzināt zaudējumus.
12. 2001. gada 7. decembrī Ulane Nīderlandes iestādēm beidzot uzrādīja Francijā izdotu personu apliecinošu dokumentu.
13. 2001. gada 10. decembrī, tas ir, apcietinājuma astotajā dienā, Nīderlandes iestādes atcēla aizturēšanu izraidīšanas nolūkā.
14. Šī pirmā prasība par zaudējumu atlīdzību, kas celta valsts tiesā, veido vienu no diviem tiesvedības procesiem, kas jāizskata šai tiesai.
15. Papildu apstākļi rosināja Ulani uzsākt otru tiesas procesu.
16. 2002. gada 27. jūlijā dzelzceļa policija viņu aizturēja *Rotterdam-Central* stacijas preču tunelī par *Algemeen reglement vervoer* (vispārējo transporta noteikumu) 7. panta pārkāpumu, pamatojoties uz to, ka viņš bez atļaujas atradies vietā, kas aizliegta publiskai izmantošanai. Nekādas tālākas soda sankcijas netika pret viņu uzsāktas; Ulane tika atbrīvots pēc divām stundām.

17. Atkārtoti aizturēts identitātes noskaidrošanai uz 2000. gada likuma par ārvalstniekiem pamata, viņš atkal tika nopratināts. Pēc tam, ievērojot to pašu likumu, viņam no jauna tika piemērota aizturēšana izraidīšanas nolūkā.

18. Pratināšanas laikā Ulane cita starpā paziņoja, ka viņam nav personu apliecinoša dokumenta un ka viņa pase ir nozagta. Turklāt viņš norādīja, ka Nīderlandē atrodas 18 dienas un ka viņam tur nav pastāvīgas dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas. Viņš paziņoja savas mātes adresi un telefona numuru Francijā.

19. Šī apcietinājuma laikā tika noskaidrots, ka iestāžu rīcībā ir Ulanes personu apliecinošā dokumenta kopija.

20. 2002. gada 29. jūlijā Ulane nosūtīja sūdzību *Rechtbank 's-Gravenhage*, kurā viņš prasa atcelt aizturēšanu izraidīšanas nolūkā, kā arī atlīdzināt zaudējumus.

21. Vēstulē, kas tika saņemta šīs tiesas kancelejā 2002. gada 29. jūlijā, Nīderlandes iestādes viņu informēja par apcietinājuma atcelšanu.

22. Visbeidzot, 2002. gada 2. augustā Ulane tika izraidīts uz Franciju.

III — Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

23. Savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Rechtbank 's-Gravenhage* norāda, ka regulāri saskaras ar problēmu, ko rada 2000. gada likuma par ārvalstniekiem piemērošana personām, kas atsaucas uz no Kopienu tiesībām izrietošām uzturēšanās tiesībām, nevarēdamas nekavējoties uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi.

24. Iesniedzējtiesai divās izskatāmajās lietās jāizšķir jautājums, vai prasītājam pienākas zaudējumu atlīdzība par laiku, kad viņam tika piemērota aizturēšana izraidīšanas nolūkā. Tādējādi tai ir jānosaka, vai Ulanes aizturēšana šajā laikā bija likumīga.

25. Lai to izdarītu, tiesa vēlas zināt, vai Kopienu tiesības iestājas pret dalībvalsts iestāžu lēmumu par aizturēšanas izraidīšanas nolūkā piemērošanu privātpersonai, kas uz-

turas šajā valstī, būdama citas dalībvalsts pilsonis, ja šī persona tomēr nevar tūlītēji to pamatot, uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi.

2.b Lai atbildētu uz 2.a jautājumu, vai ir nozīme tam, ka tās dalībvalsts tiesības, kurā attiecīgā persona atsaucas uz savām uzturēšanās tiesībām, saviem pilsoņiem neparedz vispārēju identifikācijas pienākumu?

26. Tāpēc tā uzdod Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

“Attiecībā uz pirmo procesu:

2.c Ja atbilde uz 2.a jautājumu ir apstiprināšana, vai spēkā esošās Kopienas tiesības paredz dalībvalstīm pienākumu ievērot nosacījumus attiecībā uz laiku, kas jānodod konkrētai personai, lai tā uzrādītu derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, pirms tiek piemērotas administratīvas sankcijas par iespējami nelikumīgu uzturēšanos?

1. Vai pēc iekšējo robežu kontroles atcelšanas Direktīvas 73/148 [..] 4. panta 2. punkta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tādas dalībvalsts iestādēm, kurā persona atsaucas uz savām uzturēšanās tiesībām, nav jāatzīst uzturēšanās tiesības personai, kura apgalvo, ka ir citas dalībvalsts pilsonis un tūrists, līdz brīdim, kad persona uzrāda derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi?

2.d Vai administratīva sankcija, kas piemērota 2.c jautājumā minētā pasākuma veidā, pirms ir beidzies 2.c jautājumā minētais termiņš, un kas saskaņā ar *Vw [Vreemdelingenwet de]* 59. pantu ir aizturēšana izraidīšanas nolūkā, ir nesamērīgs pakalpojumu sniegšanas brīvības pārkāpums?

2.a Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprināšana, vai spēkā esošās Kopienas tiesības, it īpaši nediskriminācijas princips un pakalpojumu sniegšanas brīvības princips, ļauj izdarīt izņēmumu tādā veidā, ka dalībvalsts iestādēm ir pienākums likt attiecīgajai personai uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi?

3.a Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga, vai spēkā esošo Kopienas tiesību ietvaros var runāt par šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai gadījumā, ja, pamatojoties uz 2000. gada *Vw* 59. pantu, laikposmā, kamēr tā nav pierādījusi savas uzturēšanās tiesības, uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, sabiedriskās kārti-

bas interesēs izraidīšanas nolūkā tiek aizturēta persona, kura apgalvo, ka ir tūrists un citas dalībvalsts pilsonis, pat ja izrādās, ka nepastāv patiens un nopietns sabiedriskās kārtības apdraudējums?

nediskriminācijas princips, aizliedz to, ka dalībvalsts, veicot iekšēju ārvalstnieku pārbaudi, izraidīšanas nolūkā atbilstoši 2000. gada *Vw 59.* pantam aiztur personu, kura apgalvo, ka ir tūrists, uz laiku, kamēr šī persona nav pierādījusi savas uzturēšanās tiesības, uz kurām tā atsaucas, uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi?

3.b Ja ir konstatēts, ka pastāv šķērslis pakalpojumu sniegšanas brīvībai (3.a jautājums), vai nolūkā noteikt, vai šķērslis ir attaisnojams, ir nozīme termiņam, ko dalībvalsts piešķirusi attiecīgajai personai, lai tā uzrādītu derīgu personu apliecinošu dokumentu?

Attiecībā uz otro procesu:

3.c Ja ir konstatēts, ka pastāv šķērslis pakalpojumu sniegšanas brīvībai (3.a jautājums), vai nolūkā noteikt, vai šis šķērslis ir attaisnojams, ir nozīme tam, ka dalībvalsts vēlāk atlīdzina zaudējumus par to laikposmu, kurā attiecīgā persona bijusi aizturēta un vēl nebija pierādījusi savu pilsonību, uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, ja šajā dalībvalstī ārvalstnieku nelikumīgas aizturēšanas gadījumā tiek piemērota šāda prakse?

5. Vai spēkā esošās Kopienų tiesības aizliedz uzskatīt dalībvalsts pilsoni par pilsoni, kura uzturēšanās tiesības ir aizsargātas atbilstoši Kopienų tiesībām, kamēr viņš pats dalībvalstī, kuras teritorijā viņš uzturas, nepieprasa uzturēšanās tiesības kā pakalpojumu saņēmējs?

4. Gadījumā, ja dalībvalsts nav ieviesusi vispārēju identifikācijas pienākumu, vai spēkā esošās Kopienų tiesības, it īpaši

6. Vai "pakalpojumu saņēmēja" jēdziens pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja persona ilgākā laikposmā uzturas citā dalībvalstī, pat ilgāk nekā sešus mēnešus, ir tajā aizturēta par sodāmu nodarījumu, nevar uzrādīt ne pastāvīgu dzīvesvietu, ne uzturēšanās vietu un tai

nav nedz naudas, nedz mantu, minētās personas uzturēšanās šajā dalībvalstī ir pietiekams pamats, lai varētu uzskatīt, ka šī persona ir tādu tūrisma vai citu pakalpojumu saņēmējs, kas saistīti ar īslaicīgu uzturēšanos, kā, piemēram, dzīvošana un ēdināšana?”

tūrisma pakalpojumu saņēmējs. Ja tas tā ir, viņš var izmantot aizsardzību, ko nodrošina Kopienas noteikumi attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību.

IV — Analīze

27. Iesniedzējtiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu kopums, manuprāt, ir iedalāms četrās jautājumu grupās.

29. Otrkārt, iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai Direktīvas 73/148/EEK 4. panta 2. punkta trešās daļas noteikumi jāinterpretē tādējādi, ka kādas dalībvalsts uzturēšanās tiesību atzīšana kādas citas dalībvalsts pilsonim, kas ir pakalpojumu saņēmējs, var tikt pakļauta nosacījumam uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, un apstipriņošas atbildes gadījumā, vai Kopienas tiesības uzliet par pienākumu šai dalībvalstij uzdot ieinteresētajai personai uzrādīt personu apliecinošu dokumentu vai pasi un vai tas ir darāms kādā noteiktā termiņā (1., 2.a un 2.c prejudiciālais jautājums).

28. Pirmkārt, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu precizēt jēdzienu “pakalpojumu saņēmējs”, lai noteiktu, vai Kopienas noteikumi attiecībā uz brīvu pakalpojumu sniegšanu ir piemērojami *ratione personae* kādas dalībvalsts pilsonim, kas uzturas kādā citā dalībvalstī ilgāku laika posmu, pat vairāk nekā sešus mēnešus, ir tur aizturēts par sodāmu nodarījumu, nevar norādīt ne pastāvīgu dzīvesvietu, ne uzturēšanās vietu un kuram nav ne naudas, ne mantu. Ar 5. un 6. jautājumu iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai ir iespējams uzskatīt, ka kādas dalībvalsts pilsonis, kā, piemēram, Ulane, uzturoties kādā citā dalībvalstī, ir

30. Treškārt, iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai nediskriminācijas pilsonības dēļ princips iestājas pret to, ka citas dalībvalsts pilsoņiem, piemērojot dalībvalsts likumdošanu attiecībā uz ārvalstnieku uzņemšanu, tiek uzlikts par pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, lai pierādītu viņu pilsonību, paredzot aizturēšanu izraidīšanas nolūkā, ja tā nevar uzrādīt nevienu no šiem dokumentiem, turpretī Nīderlandes likumdošana neuzliet tādu pašu pienākumu saviem pilsoņiem (2.b un 4. prejudiciālais jautājums).

31. Visbeidzot, ceturtkārt, iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai citu dalībvalstu pilsoņu aizturēšana izraidīšanas nolūkā, ja viņi nav pildījuši savu pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, rada šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai un, ja uz šo jautājumu atbilde ir apstiprinoša, vai šis šķērslis ir pamatots (2.d, 3.a, 3.b un 3.c prejudiciālais jautājums).

pirmo reizi arestēts, paziņoja, ka uzturējies Nīderlandē aptuveni trīs mēnešus. Vēlāk, kad viņš pēc septiņiem mēnešiem tika arestēts otrreiz, viņš paziņoja, ka atrodas šajā valstī 18 dienas.

34. Tātad es neņemšu vērā situāciju, kad kādas dalībvalsts pilsonis uzturas citā dalībvalstī "ilgāku laika posmu, pat vairāk nekā sešus mēnešus"³.

A — Par pakalpojumu saņēmēja jēdzienu

32. Ar 5. un 6. prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa lūdz Tiesai precizēt "pakalpojumu saņēmēja" jēdzienu, lai noteiktu, vai Kopienas noteikumi attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību ir piemērojami *ratione personae* dalībvalsts pilsonim, kas uzturas citā dalībvalstī ilgāku laika posmu, pat vairāk nekā sešus mēnešus, ir tur aizturēta par sodāmu nodarījumu, nevar norādīt ne pastāvīgu dzīvesvietu, ne uzturēšanās vietu un kuram nav ne naudas, ne mantu.

35. No iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu kopuma skaidri izriet, ka tā neapstrīd Ulanēs paziņojumus, jo tās jautājumi attiecas tikai uz dokumentiem, kas pieprasāmi gadījumos, kad uzturēšanās laiks nepārsniedz trīs mēnešus, proti, derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi.

33. Vispirms precizēju, ka atbilde, ko sniegšu uz šo jautājumu, attiecas uz dalībvalsts pilsoni, kas uzturas citā dalībvalstī trīs vai mazāk mēnešus, atbilstoši faktu aprakstam rīkojumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu. Tas izriet no fakta, ka Ulane, kad viņš tika

36. Runājot par Kopienas pakalpojumu sniegšanas brīvības noteikumu piemērojamību *ratione personae*, Tiesa pastāvīgi nospriež, ka "EKL 49. pantā paredzētais pakalpojumu sniegšanas brīvības princips, kas ir viens no Līguma pamatprincipiem, ietver pakalpo-

3 — Pretēji sākotnējam iesniedzējtiesas 6. prejudiciālā jautājuma formulējumam.

jumu saņēmēju tiesības uzturēties citā dalībvalstī pakalpojuma saņemšanas nolūkā, nepakļaujot tos ierobežojumiem, un ka tūristi ir uzskatāmi par pakalpojumu saņēmējiem”⁴.

37. Es šeit neizvērsīšu “tūrista” definīcijas meklējumus saskaņā ar Kopienas tiesībām, tādējādi sekojot ģenerāladvokāta Lenca [Lenz] iepriekšminētajā lietā *Cowan* sniegtajiem secinājumiem. Faktiski es piekritu viņa izteiktajām šaubām attiecībā uz lietderību definēt, kas ir tūrists Kopienas tiesībās: “no juridiskā viedokļa nav nozīmes noteikt potenciālo pakalpojumu saņēmēju dažādas grupas saskaņā ar jau agrāk pieņemtajām definīcijām un tādējādi tās nodalīt vienu no otras. Mūsu vienīgajam uzdevumam jābūt precizēt pakalpojumu saņēmēja jēdzienu”⁵.

38. Lai to paveiktu, ģenerāladvokāts, salīdzinot dažādus Kopienas noteikumus attiecībā uz Kopienas pilsoņu ieceļošanu un uzturēša-

nos, nosprieda par labu koncepcijai, saskaņā ar kuru persona “var atsaukties uz pakalpojumu saņēmēja statusu jau uz robežas un pat pirms atrašanās kādas dalībvalsts teritorijā un *a fortiori* pat pirms pakalpojumu izmantošanas”. Tādējādi pakalpojumu saņēmēja statuss ir noteikts *a priori* un vispārējā veidā, ņemot vērā “pakalpojumus, kurus var saņemt vai kas ir jāsaņem ceļojuma laikā”, jau sākotnēji⁶. Tātad pakalpojumu saņēmēja statuss nav nosakāms *a posteriori*, atsaucoties uz faktiski izmantotajiem pakalpojumiem ceļojuma laikā.

39. Šie apsvērumi man liek uzskatīt, ka apstākļi, ka kāda dalībvalsts izcelsmes persona dotajā brīdī atrodas kādā citā dalībvalstī, ļauj pieņemt, ka viņa ir vai būs pakalpojumu saņēmējs šajā dalībvalstī. Šīs personas atrašanās kādas dalībvalsts teritorijā viņu predisponē saņemt visu pakalpojumu klāstu noteiktā brīdī vai ilgstoši.

4 — Skat. it īpaši 1999. gada 19. janvāra spriedumu lietā C-348/96 *Calfa* (*Recueil*, I-11. lpp., 16. punkts). Pakalpojumu saņēmēju pārvietošanās brīvība, kas nav tieši paredzēta Līgumā, vispirms tika atzīta Direktīvā 73/148, pirms Tiesa nosprieda, ka minētā brīvība veido “nepieciešamo papildinājumu” līguma noteikumiem attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību un “atbilst mērķim padarīt brīvas visas atalgotas darbības, kas nav iekļautas brīvā preču, personu un kapitāla apritē”: skat. 1984. gada 31. janvāra spriedumu apvienotajās lietās 286/82 un 26/83 *Lüttis* un *Carbone* (*Recueil*, 377. lpp., 10. punkts). Runājot par tūrisma pakalpojumu saņēmējiem, skat. arī 1989. gada 2. februāra spriedumu lietā 186/87 *Cowan* (*Recueil*, 195. lpp.).

5 — Skat. Lenca 1988. gada 6. decembra secinājumus iepriekš minētajā lietā *Cowan*, 22. punkts.

40. Šajā sakarā iesniedzējietas norādītie apstākļi nav tādi, kas noliegtu kādas dalībvalsts pilsoņa, kā, piemēram, Ulanes, pakalpojumu saņēmēja statusu. Faktiski aizturēšanas fakts par sodāmu nodarījumu vai pat atzīšana par vainīgu par kādiem pārkāpu-

6 — *Ibidem*, 28. punkts.

miem nav nesavienojams ar pakalpojumu saņēmēja statusu, kā tas izriet no sprieduma lietā *Calfa*⁷. Šāds secinājums attiecas uz pastāvīgas dzīvesvietas vai uzturēšanās vietas neesamību uzņemošā dalībvalstī pretstatā tam, ka pastāv uzturēšanās ar izteiktu tūrisma raksturu.

42. Ņemot vērā iepriekš minēto, tiek piedāvāts atbildēt valsts tiesnesim, ka apstākļi, ka kādas dalībvalsts pilsonis dotajā brīdī atrodas citas dalībvalsts teritorijā, ir pietiekams, lai uzskatītu, ka viņš ir vai būs pakalpojumu saņēmējs šajā dalībvalstī, un ka tādējādi šajā statusā viņam personīgi ir piemērojami Kopienas noteikumi attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību.

43. Pirms uzsākt citu iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu izpēti, precizēšu, kāpēc, manuprāt, ir svarīgi noteikt, vai ieinteresētā persona ietilpst pakalpojumu saņēmēja kategorijā.

41. Turklāt apstākļi, ka personai aizturēšanas brīdī nav ne naudas, ne mantu, neļauj pieņemt, ka viņai to vispār nav⁸. Tomēr man šķiet nepieciešami norādīt, ka pilnīga iztikas līdzekļu trūkuma pierādīšana tādai personai uzņemošā dalībvalstī būtu nesavienojama ar Kopienas definīciju par pakalpojumiem, kas uzskatāmi par "pakalpojumiem, ko parasti sniedz par atlīdzību"⁹. Šajā gadījumā var pieņemt, ka personai, kurai, piemēram, finansiāli palīdz uzņemošās dalībvalsts pilsonis vai kura saņem naudu no savas izcelsmes valsts, nav pilnībā liegti iztikas līdzekļi.

44. Varētu atzīmēt, ka kādas dalībvalsts pilsoņa statuss kopš Māstrihtas līguma un Eiropas pilsonības jēdziena ieviešanas Kopienas primārajās tiesībās ir pietiekams pats par sevi, lai izmantotu uzturēšanās tiesības kādā citā dalībvalstī, bez nepieciešamības, lai ieinteresētā persona veiktu vai piedalītos atalgotā vai neatkarīgā ekonomiskā darbībā.

7 — Iepriekš minētais spriedums: šajā lietā Kalfas [*Calfa*] kundze tika uzskatīta par pakalpojumu saņēmēju, lai arī tika atzīta par vainīgu likuma par narkotiskām vielām pārkāpumā un viņai tika piespriests trīs mēnešu ieslodzījums, kā arī izraidīšana uz mūžu no Grieķijas teritorijas kā papildu sods.

8 — Starp citu, no pamata prāvas materiāliem redzams, ka pie Ulanes tika atrasts *Postbank* čeks.

9 — EKL 50. panta pirmā daļa.

45. Tādējādi tiesības uzturēties dalībvalstu teritorijā ir "tieši atzītas visiem Savienības

pilsoņiem ar skaidru un precīzu EK līguma noteikumu”¹⁰, kādas dalībvalsts pilsoņa statuss un līdz ar to Savienības pilsoņa statuss pats par sevi ir pietiekams, lai iegūtu šādas tiesības.

46. Tomēr šeit rodas vajadzība precizēt un iedalīt kategorijās brīvās pārvietošanās izmantotājus; EKL 18. panta 1. punkts precizē, ka tiesības pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā, kas piemīt visiem Savienības pilsoņiem, pastāv, tikai ievērojot “šajā Līgumā noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī tā īstenošanai paredzētos pasākumus”¹¹.

47. Tātad, lai identificētu šos ierobežojumus un nosacījumus un izprastu to piemērošanas jomu, jāapskata primāro tiesību un atvasināto materiālo tiesību noteikumi, kas piemērojami dotajai juridiskajai situācijai.

48. Tieši attiecībā uz strīdu, kas jāizšķir iesniedzējtiesai, tie ierobežojumi un nosacījumi uzturēšanās tiesībām, kas piemērojami notikumu laikā, ir atrodamī Kopienas dokumentos, kas nosaka pakalpojumu sniegšanas brīvību.

49. Kopienas tiesību attīstība skaidri tiecas uz dalībvalstu pilsoņu brīvas pārvietošanās jomā piemērojamo normu vienveidību vai pat vienotību¹². Šobrīd un lietās, kas ir saistītas ar Kopienas nozaru tiesību aktiem¹³, es domāju, ka brīvās pārvietošanās subjektu iedalīšana kategorijās saglabā savu juridisko lietderību.

50. Visbeidzot, precizēju, ka primāro tiesību un atvasināto tiesību noteikumi attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību man šķiet pietiekami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz iesniedzējtiesas jautājumiem, kas līdz ar to padara “nevajadzīgu atsauci uz cita veida aizsardzību kā to, ko nodrošina Savienības pilsonība”¹⁴. Tomēr es piebīdīšu, ka, kaut arī aizsardzība, ko nodrošina Savienības pilsoņa statuss, kā tāda nav sistemātiski pieprasīta,

10 — 2002. gada 17. septembra spriedums lietā C-413/99 *Baumbast* un *R* (*Recueil*, I-7091. lpp., 84. punkts).

11 — EKL 18. panta 1. punkts. No 1990. gada 28. jūnija Padomes Direktīvas 90/364/EEK par tiesībām uz dzīvesvietu [uzturēšanās tiesībām] (OV L 180, 26. lpp.) izrietošo ierobežojumu un nosacījumu piemērošanai skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Baumbast* un *R*, 85. un turpmākie punkti. Mēs arī atgādinām, ka, pēc Tiesas domām, šie ierobežojumi un nosacījumi nekavē tieši piemērot EKL 18. panta 1. punktu: “EKL 18. panta 1. punktā noteikto ierobežojumu un nosacījumu piemērošana iepriekš minēto uzturēšanās tiesību izmantošanai ir pakļaujama tiesas kontrolei. Līdz ar to šo tiesību iespējamie ierobežojumi un nosacījumi nekavē, ka [ši panta] noteikumi piešķir privātpersonām tiesības, kas jānodrošina valsts tiesām” (tā paša sprieduma 86. punkts).

12 — Skat. Direktīvu 2004/38, kuras noteikumi dalībvalstīm jāpieņem ne vēlāk kā līdz 2006. gada 30. aprīlim.

13 — Direktīva 2004/38 ir pamatota ar mērķi “pāriet no sektoriālās un fragmentāras pieejas tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties [...] [uz] vienu likumdošanas aktu [...]” (ceturtais pamatojums).

14 — Lai izmantotu ģenerālvokāta La Pergola [*La Pergola*] līdzīgā situācijā izmantotos terminus, skat. viņa 1998. gada 17. februāra secinājumus iepriekš minētajā lietā *Calfo*, 10. punkts.

tomēr Kopienas tiesību par personu brīvu pārvietošanos attīstība, aplūkojot to plašākajā nozīmē, ievieš jēdzienu, kas nevar tikt ignorēts. Tāpēc Savienības pilsoņa statuss, kas "ir dalībvalstu pilsoņu pamata statuss"¹⁵, ir jāņem vērā, turklāt dinamiskā veidā, interpretējot Kopienas noteikumus par brīvu personu pārvietošanos un it īpaši noteikumu par pakalpojumu sniegšanas brīvību.

B — *Par pakalpojumu saņēmējam piederoša derīga personu apliecinoša dokumenta vai pasas uzrādīšanu kā nosacījumu viņa uzturēšanās tiesību atzīšanai uzņemošajā dalībvalstī*

51. Ar 1., 2.a un 2.c prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkta trešā daļa jāinterpretē tādā nozīmē, ka kādas dalībvalsts uzturēšanās tiesību atzīšana kādas citas dalībvalsts pilsonim, kas ir pakalpojumu saņēmējs, var tikt pakļauta nosacījumam uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, un, ja atbilde ir apstiprinoša, vai Kopienas tiesības uzliek par pienākumu

šai dalībvalstij likt ieinteresētajai personai uzrādīt personu apliecinošu dokumentu vai pasi, un vai tas ir veicams noteiktā termiņā.

52. Šīs Direktīvas 4. panta 2. punkts paredz, pirmkārt, ka "uzturēšanās tiesību ilgums personām, kas sniedz un saņem pakalpojumus, atbilst pakalpojumu ilgumam". Otrkārt, tiek noteikts, ka šis laika posms nepārsniedz trīs mēnešus:

53. Ja pakalpojumu sniegšanas laiks un tādā arī uzturēšanās laiks pārsniedz trīs mēnešus: "dalībvalsts, kuras teritorijā pakalpojumus sniedz, piešķir tiesības uz pagaidu uzturēšanos [izsniedz uzturēšanās atļauju] kā apliecinājumu pastāvīgas uzturēšanās tiesībām" (otrā daļa).

54. Ja šis laika posms nepārsniedz trīs mēnešus, "personu apliecinošs dokuments vai pase, ar kuru attiecīgā persona ieceļojusi dalībvalsts teritorijā, ir pietiekošs personas uzturēšanās tiesības apliecinošs dokuments" (trešā daļa)¹⁶.

55. No šo pēdējo noteikumu redakcijas, ko iesniedzējtiesa lūdz Tiesai interpretēt attiecībā uz uzturēšanos, kas nepārsniedz trīs mēnešus, neizriet, ka pakalpojumu saņēmēja

15 — 2001. gada 20. septembra spriedums lietā C-184/99 *Grzelczyk* (*Recueil*, I-6193. lpp., 31. punkts).

16 — Mans izcēlums.

derīga personu apliecinoša dokumenta vai pases uzrādīšana ir nepieciešams priekšnoteikums viņa uzturēšanās tiesību atzīšanai no uzņemošās dalībvalsts puses.

56. Tāpēc mēs uzskatām, ka Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkta trešā daļa jāinterpretē teleoloģiski. Šīs interpretācijas metodes izmantošana mums šķiet pamatota, jo iesniedzējtiesai sniedzamā atbilde skaidri neizriet no interpretējamo Kopienų tiesību noteikumu formulējuma¹⁷.

57. Tāpat mēs domājam, ka Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkta trešā daļa jāsaprot tādā nozīmē, ka, kaut arī pakalpojuma saņēmēja derīga personu apliecinoša dokumenta vai pases uzrādīšana uzņemošās dalībvalsts kompetentajām iestādēm liek tām atzīt ieinteresētajai personai tiesības uz uzturēšanos, kas nepārsniedz trīs mēnešus, tad tomēr nespēja nekavējoties uzrādīt tādu dokumentu nevar būt pamats uzturēšanās tiesību atcelšanai.

58. Šajā sakarā jāatzīmē, ka Tiesa tās 1976. gada spriedumā *Royer* ir nospriedusi, ka "dalībvalstu pilsoņu tiesības ieceļot citas dalībvalsts teritorijā un tur uzturēties saskaņā ar Līguma mērķi [...] ir tiesības, ko tieši piešķir Līgums vai noteiktos gadījumos noteikumi, kas pieņemti, lai ieviestu šīs tiesības"¹⁸. Tiesa no tā secināja, ka "šīs tiesības tiek iegūtas neatkarīgi no kādas dalībvalsts kompetentās iestādes uzturēšanās atļaujas piešķiršanas", tātad tāds tiesību pamats "uzskatāms nevis par aktu, kas nodibina tiesības, bet par aktu, lai konstatētu no dalībvalsts puses citas dalībvalsts pilsoņa individuālo situāciju, salīdzinot ar Kopienų tiesību noteikumiem"¹⁹.

59. No šīs judikatūras var secināt, ka Kopienų tiesības neatstāj uzņemošajai dalībvalstij tiesības piešķirt ieceļošanas un uzturēšanās tiesības citu dalībvalstu pilsoņiem, tās varā ir tikai kontrolēt šo tiesību izmantošanas pa veidus un noteikumu neievērošanas gadījumā, ja nepieciešams, piemērot sankcijas noteiktās robežās.

60. Attiecībā uz pārvietošanās un uzturēšanās tiesību izmantošanas apstākļiem dalībvalstu teritorijā un dalībvalstu kontroles tiesībām Tiesa savā 1999. gada spriedumā

17 — Par gramatiskās un teleoloģiskās interpretācijas metodes izmantošanu skat. manas piezīmes 2001. gada 27. septembra secinājumos lietā *Schilling* un *Nehring* (2002. gada 16. maija spriedums lietā C-63/00, *Recueil*, I-4483. lpp., 17. un turpmākie punkti).

18 — 1976. gada 8. aprīļa spriedums lietā 48/75 (*Recueil*, 497. lpp., 31. punkts, mans izcēlums).

19 — Attiecīgi iepriekš minētais spriedums lietā *Royer*, 32. un 33. punkts, mans izcēlums.

lietā *Wijzenbeek* precizēja, ka, "kamēr Kopieņu noteikumi attiecībā uz Kopenas ārējo robežu kontroli [...] nav ieviesti, šo tiesību izmantošanai tiek paredzēts, ka attiecīgai personai jābūt spējīgai pierādīt kādas dalībvalsts pilsonību"²⁰. Kādas dalībvalsts pilsoņa statusa pierādījums tādējādi skaidri veido arī daļu no "ierobežojumiem un nosacījumiem, ko paredz šis Līgums, un tā piemērošanai pieņemtajiem noteikumiem"²¹, lai izmantotu tiesības, kas piemīt dalībvalstu pilsoņiem, brīvi pārvietoties citu dalībvalstu teritorijā.

valstu teritorijā, vai kādas trešās valsts pilsonis, kam nepiemīt šīs tiesības"²². Tas nozīmē, ka, no vienas puses, dalībvalstis var likumīgi veikt identitātes pārbaudes Kopenas iekšējās robežās, un, no otras puses, ka pienākums ieinteresētajām personām uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi tieši izriet no Kopenas tiesībām. Tāda pienākuma mērķis ir noteikt, vai ieinteresētajām personām piemīt tiesības kā dalībvalstu pilsoņiem brīvi pārvietoties dalībvalstu teritorijā.

61. Saskaņā ar šo premisu Tiesa pēc tam norādīja, ka "pat gadījumā, kad, pamatojoties uz līguma 7. A vai 8. A pantu, dalībvalstu pilsoņiem būtu beznosacījuma tiesības brīvi pārvietoties dalībvalstu teritorijā, tām saglabātos tiesības veikt identitātes pārbaudes Kopenas iekšējās robežās, uzliekot par pienākumu ieinteresētajai personai uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, kā to paredz direktīvas 68/360, 73/148, 90/364, 90/365 un 93/96, tādējādi nosakot, vai attiecīgā persona ir dalībvalsts pilsonis, kam piemīt tiesības brīvi pārvietoties dalīb-

62. Vēl Tiesa piebilst, ka šādam pienākuma pārkāpumam iecelošanas kādas dalībvalsts teritorijā gadījumā var tikt piemērotas dalībvalstu sankcijas, tomēr ar nosacījumu, lai šīs sankcijas būtu salīdzināmas ar tām, kādas tiek piemērotas līdzīgiem valsts pārkāpumiem, un lai tās nebūtu nesamērīgas tādējādi, ka radītu šķēršļus personām brīvi pārvietoties"²³.

63. Manuprāt, no Tiesas pieņemtajiem atziniem var iegūt šādus secinājumus. Pirmkārt, identitātes pārbaudes Kopenas iekšējās robežās un, atbilstoši, pienākums pilsonim,

20 — 1999. gada 21. septembra spriedums C-378/97 (*Recueil*, I-6207. lpp., 42. punkts, mans izcēlums). Šīs lietas rašanās faktus īsumā var izklāstīt šādi: pret *Wijzenbeku* [*Wijzenbeek*], Nīderlandes pilsoni, tika ierosināta krimināllieta savā valstī par atteikšanos 1993. gada 17. decembrī, iecelšot Nīderlandē caur Roterdamas lidostu, uzrādīt un nodot savu pasi valsts žandarmērijas robežu uzraudzības aģentam un pierādīt savu pilsonību jebkurā citā veidā, tādējādi pārkāpjot valsts noteikumu par ārvalstniekiem 25. pantu.

21 — EKL 18. panta 1. punkts.

22 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Wijzenbeek*, 43. punkts.

23 — *Ibidem*, 44. punkts.

kurš pārvietojas, tām pakļauties, uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, *vienīgais mērķis* ir pārlicināties, vai personai kā dalībvalsts pilsonim ir brīvas pārvietošanās tiesības. Tāpēc, manuprāt, Tiesas izteiktā pozīcija drīzāk ir jālasa, ievērojot mērķi, nevis formāli, un pienākums uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi pie iekšējām robežām, nebūdam mērķis pats par sevi, nodrošina ieinteresētās personas pilsonības pierādījumu.

64. Otrkārt, man šķiet, ka šī pārbaudītās personas dalībvalsts pilsoņa statusa leģitīmā pārbaude iecelšanas laikā citas dalībvalsts teritorijā var tikt realizēta arī, atsevišķi pārbaudot vienīgi uzturēšanās tiesības pēc iecelšanas teritorijā. Šāds Tiesas viedoklis iekšējo robežu kontroles jomā šajā aspektā izriet no brīvas pārvietošanās tiesībām. Starp citu, pārvietošanās un uzturēšanās tiesību sakarā Tiesa norāda, ka, izmantojot šīs tiesības, "attiecīgai personai ir jābūt spējīgai pierādīt, ka tai ir kādas dalībvalsts pilsonība"²⁴.

65. Treškārt, jānodala uzturēšanās tiesību priekšnoteikums, proti, pilsonības pierādi-

šana, no pienākuma uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, kas ir tikai viena no "likumā noteiktajām formalitātēm attiecībā uz ārvalstnieku iecelšanu, pārvietošanos un uzturēšanos"²⁵. Tātad, kā es to konstatēju, šī pienākuma nepildīšanas gadījumā uzņemošā dalībvalsts var piemērot sankcijas, bet nekādā gadījumā nevar noliegt uzturēšanās tiesības.

66. Viss iepriekš minētais pamato manu viedokli, kas sakrīt arī ar Komisijas viedokli, ka administratīvie pienākumi, kas noteikti Direktīvas 73/148 4. panta 2. punktā par to, ka personu apliecinošs dokuments vai pase ir pietiekošs pakalpojuma saņēmēja uzturēšanās tiesību apliecinošs dokuments, ja šis laiks ir mazāks vai vienāds ar trīs mēnešiem, ir jāaplūko, ņemot vērā Direktīvas galamērķi, proti, dalībvalstu pilsoņu pārvietošanās un uzturēšanās Kopienā ierobežojumu atcelšanu sakarā ar uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanu²⁶.

67. Šādā aspektā un, pieejot pragmatiski, Komisija uzsver noteicošo elementu, proti, ka ar Direktīvas 73/148/EEK 4. panta 2. punkta trešo daļu paredzētā pienākuma funkcija ir

25 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Royer*, 38. punkts.

26 — Komisijas apsvērumu 34. punkts.

24 — *Ibidem*, 42. punkts.

dubulta, jo tā, no vienas puses, cenšas vienkāršot uzturēšanās tiesību pierādīšanas pienākumu ne tikai citu dalībvalstu pilsoņiem, bet arī dalībvalstīm pašām²⁷ un, no otras puses, noteikt maksimālo normu formālajām prasībām, ko var noteikt kāda dalībvalsts attiecībā uz uzturēšanās tiesību pierādījuma nastu, tādējādi izslēdzot stingrākas prasības²⁸.

tiecas uz plašu, bet ne neierobežotu uzturēšanās tiesību interpretāciju.

68. Tādējādi Komisija uzskata, ka nebūtu jālemj pretēji Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkta trešajai daļai, ka šī pienākuma neievērošana noved pie pilsonības un tātad arī uzturēšanās tiesību neatzīšanas. Tik formāla pieeja varētu radīt absurdas sekas pretēji Kopienas pasākumu filozofijai, kas

69. Ņemot vērā šo viedokli un Direktīvas galamērķi, es uzskatu, ka, kaut arī saskaņā ar Direktīvas 73/148/EEK 4. panta 2. punkta trešo daļu derīga personu apliecinoša dokumenta vai pases esamība ir nosacījums, lai pēc iespējas vienkāršākā un uzskatāmākā veidā konstatētu personas pilsonību, tomēr šis noteikums nebūtu jāinterpretē kā pilsonības noteikšanu citādā veidā izslēdzošs noteikums²⁹.

27 — Komisija atzīmē, ka principā derīga personu apliecinoša dokumenta vai pases uzrādīšana ir vienkāršākais veids, kā noteikt pilsonību, un ka dalībvalstis ir tiesīgas uzlikt šo pienākumu.

28 — Es domāju, ka šī pieeja ir ietverta Direktīvas 2004/38 6. pantā, kas 1. punktā paredz, ka: "Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku, kas nepārsniedz trīs mēnešus, bez citiem nosacījumiem vai formalitātēm, tikvien kā ievērojot prasību, saskaņā ar kuru viņiem ir jābūt derīgam personu apliecinošam dokumentam vai pasei" (mans izcēlums). Šeit var redzēt, ka strīds par iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu atspoguļojas Kopienas likumdevēju izvēlētajā formulējumā, kas, starp citu, vēl precizāk parāda "izveles neesamību", saglabājot pārprotamību: vai tas, ka personai ir derīgs personu apliecinošs dokuments vai pase, ir *nosacījums* uzturēšanās tiesībām vai uzturēšanās tiesību *formalitāte*? Mēs domājam, ka runa ir tikai par formalitāti, kas jāievēro, izmantojot uzturēšanās tiesības.

70. Šī interpretācija, manuprāt, nav pretrunā ar Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkta trešās daļas noteikumiem. Visbeidzot, kaut arī pamatprincips ir tāds, ka oficiālie dokumenti, kas ir personu apliecinošs dokuments vai pase, nodrošina pakalpojumu saņēmēja uzturēšanos uz laiku, kas nepārsniedz trīs mēnešus, un ka viena no šiem diviem dokumentiem neuzrādīšana var radīt uzņemšanās dalībvalsts sankciju piemērošanu, tomēr dalībvalsts šī iemesla dēļ nedrīkst kavēt kontrolēto personu izmantot savas

29 — No otras puses, attiecībā uz tūristu, kurš ir pazaudējis vai kuram ir nozagta pase un/vai personu apliecinošs dokuments, kas ir situācija, ko nevar kvalificēt kā izslēdzamu: vai ir pamatoti izbeigt šīs personas uzturēšanos?

uzturēšanās tiesības, jo tas tieši novestu līdz to pastāvēšanas noliegšanai.

71. Es piebilstu, ka mana analīze nav jāsaprot tādā nozīmē, ka Kопienas pilsonim pietiek atsaukties uz brīvas pārvietošanās tiesībām, lai likumīgi uzturētos uzņemošajā dalībvalstī. Tieši pretēji, mūsu analīzes rezultāts uzliek par pienākumu Kопienas pilsonim pēc uzņemošās dalībvalsts kompetento iestāžu pieprasījuma pierādīt savu pilsonību pārlicinošā veidā, tas ir, ar jebkuru dokumentu vai oficiālu izziņu, kas sniedz pamatotu norādi uz kādas dalībvalsts pilsonību.

72. Turklāt, citas dalībvalsts pilsonim vienmēr jāvar uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi saprātīgā termiņā, tas ir, īpaši ņemot vērā parastos termiņus tādu dokumentu saņemšanai un nosūtīšanai.

73. Augstāk minētais pamatojums man liek piedāvāt Tiesai atbildēt iesniedzējtiesai, ka Direktīvas 73/148 4. panta 2. punkta trešā daļa jāinterpretē tādā nozīmē, ka citas dalībvalsts pilsoņa, kas ir pakalpojumu saņēmējs, uzturēšanās tiesību atzīšana no citas dalībvalsts puses nevar tikt pakļauta nosacījumam uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi. Tomēr pakalpojumu

saņēmēja, kas tādējādi uz laiku, kas mazāks vai vienāds ar trīs mēnešiem, izmanto savas uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī, pienākums ir pēc šīs valsts kompetento iestāžu pieprasījuma ar jebkuriem līdzekļiem pierādīt, ka viņš ir kādas dalībvalsts pilsonis. Tātad viņam ir jādod iespēja saprātīgā termiņā uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi.

C — Par atšķirīgu attieksmi pret Kопienas pilsoņiem un valsts pilsoņiem attiecībā uz pienākumu pierādīt to pilsonību

74. Ar 2.b un 4. prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai nediskriminācijas pilsonības dēļ princips iestājas pret to, ka citas dalībvalsts pilsoņiem, piemērojot dalībvalsts likumdošanu attiecībā uz ārvalstnieku uzņemšanu, tiek uzlikts par pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, lai pierādītu viņu pilsonību, piemērojot aizturēšanu izraidīšanas nolūkā, ja nav iespējams uzrādīt vienu no šiem dokumentiem, turpretī Nīderlandes

likumdošana tādu pienākumu saviem pilsoņiem neuzliek.

neuzliek tādu pienākumu savas valsts pilsoņiem³¹.

75. Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru un attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, es precizēju, ka šis jautājums jāizskata, salīdzinot to ar EKL 49. pantu. Kaut arī EKL 12. pants ir veltīts vispārējam nediskriminācijas pilsonības dēļ principam, tas "nav piemērojams autonomā veidā, izņemot situācijas, ko regulē Kopienu tiesības, kurām līgums neparedz speciālus nediskriminācijas noteikumus". Attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību "šo principu ievieš un konkretizē" EKL 49. pants³⁰.

77. Iesniedzējtiesā attiecīgi izklāsta, kāds, viņasprāt, varētu būt pamats diskriminācijai pilsonības dēļ pretēji Kopienu tiesībām: Nīderlandes likumdošana neparedz universālu un vispārēju identifikācijas pienākumu, bet atsevišķos likumos ir iekļauti ierobežojoši identifikācijas pienākumi, kas attiecas uz noteiktām situācijām³². Iesniedzējtiesa norāda, ka Nīderlandes iestādes 2000. gada likumu par ārvalstniekiem ir ievietojušas ierobežojošu identifikācijas pienākumu kategorijā.

76. Tātad prejudiciālais jautājums jāsaprot tādā nozīmē, ka iesniedzējtiesa jautā, vai vispārējais nediskriminācijas pilsonības dēļ princips, kas iekļauts EKL 49. pantā, iestājas pret to, ka citas dalībvalsts pilsoņiem, piemērojot uzņemošās dalībvalsts likumdošanu attiecībā uz ārvalstniekiem, tiek uzlikts par pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, lai pierādītu viņu pilsonību, turpretī Nīderlandes likumdošana

78. Šī tiesa uzskata par lietderīgu arī, aplūkojot pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, salīdzināt tādas personas situāciju, kas pārbaudes laikā deklarē, ka ir Nīderlandes pilsonis, ar personas, kas deklarē, ka ir citas dalībvalsts pilsonis, situāciju.

30 — Skat. it īpaši 1999. gada 28. oktobra spriedumu lietā C-55/98 *Vestergaard* (*Recueil*, I-7641. lpp., 16. un 17. punkts). Skat. arī 1994. gada 14. jūlija spriedumu lietā C-379/92 *Peralta* (*Recueil*, I-3453. lpp., 18. punkts).

31 — Mēs uzskatām, ka problēma pēc būtības attiecībā uz piespiedu līdzekli, kas nosaka aizturēšanu izraidīšanas nolūkā, kas piemērojams, ja netiek ievērots pienākums, saskaņā ar kuru vienmēr jāvar uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, ir jānovērtē, salīdzinot to ar brīvas pārvietošanās šķēršļu pamatotību, nevis nošķirtā veidā, salīdzinot ar nediskriminācijas principu. No paša 2000. gada likuma par ārvalstniekiem noteikumiem izriet, ka šie līdzekļi pēc definīcijas var tikt piemēroti tikai ārvalstniekiem, ja to mērķis ir viņu izraidīšana. Šo problēmas pusi mēs analizēsīm, pētot pēdējo prejudiciālo jautājumu grupu.

32 — Iesniedzējtiesa pasvītro, ka ierobežojošo identifikācijas pienākumu mērķis galvenokārt ir cīnīties pret konstatētajiem pārkāpumiem sociālo un nodokļu likumos noteikto atmaksu un pabalstu jomā.

79. Šajā sakarā iesniedzējtiesa precizē, ka saskaņā ar valsts judikatūru administratīvo tiesību jomā personai, kas deklarē, ka ir Nīderlandes pilsonis, jāapliecina sava identitāte, uzrādot objektīvus datus, kas tieši sasaistāmi ar fizisko personu. Tāpat ieinteresētā persona bez derīga personu apliecinoša dokumenta vai Nīderlandes izdotas pases uzrādīšanas savu identitāti varētu apliecināt, uzrādot, piemēram, Nīderlandē izsniegtu autovadītāja apliecību. Visbeidzot, nepieciešamības gadījumā vietējo administratīvo datu konsultācija varētu izkliegt jebkuras šaubas par šo identitāti.

80. Turpretim, runājot par personu, kas iekšējās ārvalstnieku kontroles laikā paziņo, ka ir citas dalībvalsts pilsonis, un atsaucas uz brīvu personu pārvietošanos un pakalpojumu sniegšanas brīvību, iesniedzējtiesa atzīmē, ka tāda persona, piemērojot 2000. gada likumu par ārvalstniekiem, parasti tiek aizturēta, motivējot to ar sabiedriskās kārtības aizsardzību, ja un kamēr viņa nav uzrādījusi derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi.

81. Līdz ar to iesniedzējtiesa jautā, vai šīs pazīmes norāda uz Kopienas pilsoņu diskrimināciju pretēji Kopienas tiesībām attiecībā pret Nīderlandes pilsoņiem, kam saskaņā ar valsts likumdošanu nav pienākuma uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai

pasi, neņemot vērā citus dokumentus, lai pierādītu savu pilsonību.

82. Šai sakarā Komisija uzskata, ka attiecībā uz uzturēšanās tiesībām valsts pilsoņu un citu dalībvalstu pilsoņu situācija atbilstoši pašam Līgumam ir atšķirīga pašā pamatā, jo pirmo uzturēšanās tiesības pēc definīcijas ir pastāvīgas un absolūtas, īpaši valsts pilsoņu izraidīšanas aizlieguma aspektā. Tādējādi atšķirīga attieksme attiecībā uz pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi nebūtu saistāma tikai ar pašu pilsonību, bet ar nošķirtu objektīvu juridisko situāciju uzturēšanās tiesību jomā.

83. Manuprāt, vispirms ir nepieciešams atgādināt, ka, kaut arī pienākums, saskaņā ar kuru dalībvalsts pilsonim jābūt derīgam personu apliecinošam dokumentam vai pasei, kā mēs to redzējam, pats par sevi neiedibina uzturēšanās tiesības, tomēr tā ir Kopienas tiesībās, proti, Direktīvā 73/148, paredzēta formalitāte. Līdz ar to var apstiprināt, ka Kopienas tiesībās dalībvalstīm ir pamats uzlikt par pienākumu, lai citu dalībvalstu pilsoņiem, kas uzturas to teritorijā, būtu derīgs personu apliecinošs dokuments.

Starp citu, šī iemesla dēļ Tiesa spriež, ka "principā nebūtu apstrīdamas dalībvalstu tiesības noteikt sankcijas pret visām personām, kas nav ievērojušas šo pienākumu"³³.

84. Es uzsveru arī, ka Tiesa vairākkārt ir pieļāvusi situācijas, kurās fakts, ka attiecīgā persona nav valsts pilsonis, var attaisnot tādas prasības, kas netiek prasītas valsts pilsoņiem, kā, piemēram, prasību paziņot kompetentajām iestādēm savu klātbūtni teritorijā³⁴. Tā ir nospriedusi arī, ka, "tā kā [Padomes 1968. gada 15. oktobra Direktīva 68/360/EEK par ierobežojumu atcelšanu attiecībā uz dalībvalstu darba ņēmēju un viņu ģimeņu pārvietošanos un uzturēšanos Kopienā] paredz kādas dalībvalsts pilsoņiem, kas ieceļo vai uzturas citas dalībvalsts teritorijā, noteiktus pienākumus — tādus kā pases vai personu apliecināšanas dokumenta esamība — tad tādējādi attiecīgās personas netiek vienkārši pielīdzinātas uzturēšanās valsts pilsoņiem"³⁵.

85. Iepriekš minētais pamato nostāju, sašķaņā ar kuru apstākli, ka atbilstoši Kopienu

tiesībām pastāv īpaši apgrūtinājumi, kas attiecas uz dalībvalstu pilsoņiem, kuri vēlas uzturēties citā dalībvalstī, izskaidro tas, ka viņu situācija nav salīdzināma ar valsts pilsoņu situāciju, salīdzinot noteiktos pienākumus attiecībā uz uzturēšanās tiesību izmantošanu.

86. Tomēr šī nostāja neietekmē mūsu pārlicību. Šai nostājai, manuprāt, ir būtisks ierobežojums, runājot precīzi un vienīgi par citu dalībvalstu pilsoņiem uzlikto pienākumu, lai viņiem vienmēr būtu derīgs personu apliecināšanas dokuments vai pase, Tiesas pieņemtajā risinājumā 1989. gada spriedumā lietā Komisija/Belģija: kaut arī lietā tika aplūkotas tikai tiesības ieceļot kādas dalībvalsts teritorijā, tās sprieduma formulējums bija plašāks nekā konkrētais gadījums: "Kopienas tiesības neiestājas pret to, ka Belģija savā teritorijā kontrolē Kopienas uzturēšanās tiesību izmantotājiem uzliktā pienākuma, lai viņiem vienmēr būtu uzturēšanās atļauja vai izziņa, kas pamato vai nodibina uzturēšanās tiesības, izpildi, ja Belģijas pilsoņiem ir uzlikts tāds pats pienākums attiecībā uz viņu personu apliecināšanu dokumentu"³⁶. Šādu pašu nostāju mēs atrodam 1998. gada spriedumā Komisija/Vācija, kurā vēl skaidrāk apliecināts, ka Kopienu

33 — 1977. gada 14. jūlija spriedums lietā 8/77 *Sagulo* u.c. (*Recueil*, 1495. lpp., 10. punkts).

34 — 1976. gada 7. jūlija spriedums lietā 118/75 *Watson* un *Belmann* (*Recueil*, 1185. lpp.).

35 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Sagulo* u.c., 11. punkts.

36 — 1989. gada 27. aprīļa spriedums lietā 321/87 Komisija/Belģija (*Recueil*, 997. lpp., 12. punkts).

tiesībās valsts kontroles pār citu dalībvalstu pilsoņu pienākuma vienmēr spēt uzrādīt uzturēšanās atļauju pildīšanu ir atļautas tikai ar nosacījumu, ka uzņemošā dalībvalsts uzliek tādu pašu pienākumu saviem pilsoņiem attiecībā uz personu apliecinošu dokumentu³⁷. Turklāt šī paralēle starp citu dalībvalstu pilsoņiem un valsts pilsoņiem ietver to, ka sankcijas par šī pienākuma neizpildi ir salīdzināmas abos gadījumos³⁸.

87. Redzams, ka Tiesa šīs judikatūras ietvaros ir nospriedusi atzīt citu dalībvalstu pilsoņu un valsts pilsoņu stāvokļu salīdzināmību attiecībā uz viņu pienākumu uzrādīt derīgu uzturēšanās atļauju vai personu apliecinošu dokumentu un līdz ar to arī līdzību attieksmē, kontrolējot šī pienākuma izpildi. Tātad tiek pieņemts, ka šīs divas personu kategorijas ir salīdzināmā stāvoklī attiecībā uz nepieciešamību pierādīt savu pilsonību, un šī iemesla dēļ attieksmei pret tām ir jābūt vienādaī.

37 — 1998. gada 30. aprīļa spriedums lietā C-24/97 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-2133. lpp., 13. punkts).

38 — Iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Vācija 14. punkts. Tiesa nosprieda, ka Vācijas Federatīvā Republika nebija izpildījusi savus Kopienas pienākumus, citu dalībvalstu pilsoņiem, kas uzturas tās teritorijā, piemērojot "pārmērīgi atšķirīgu attieksmi" attiecībā uz valnas pakāpi un piemērojamo sodu, salīdzinot ar savas valsts pilsoņiem, "kad tie salīdzināmā veidā pārkāpj pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu".

88. Tā rezultātā jānorāda, ka valsts judikatūra un administratīvā prakse, kas citas dalībvalsts pilsonim, kurš izmanto savas uzturēšanās tiesības, uzliek par pienākumu pierādīt šo statusu, vienīgi uzrādot derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, turpretī Nīderlandes pilsonis, izmantojot savu pilsonību, būdams pakļauts iekšējai kontrolei, var izmantot savas identitātes pierādīšanai jebkuru citu līdzekli, mums šķiet pretrunā ar diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu.

89. Tādā situācijā var uzskatīt, ka ir piemērojama iepriekš minētā Tiesas judikatūra gadījumos, kad citu dalībvalstu pilsoņiem, kas uzņemošajā dalībvalstī uzturas kā pakalpojumu saņēmēji uz laiku, kas nepārsniedz trīs mēnešus, ir jāglabā derīgs personu apliecinošs dokumentam vai pase, turpretī Nīderlandes pilsoņiem nav uzlikts identisks pienākums attiecībā uz personu apliecinošiem dokumentiem³⁹.

90. Līdz ar to mēs piedāvājam Tiesai atbildēt iesniedzējtiesai, ka vispārējais nediskriminā-

39 — Iesniedzējtiesa kā piemērus norāda tādus dokumentus kā "derīgs personu apliecinošs dokuments, kas norāda Nīderlandes pilsonību, vai derīga Nīderlandes pase" (trīkojuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu 16. punkts).

cijas pilsonības dēļ princips, kas noteikts EKL 49. pantā, iestājas pret to, ka citu dalībvalstu pilsoņiem ir pienākums, piemērojot uzņemošās dalībvalsts tiesību aktus attiecībā uz ārvalstniekiem, uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, lai pierādītu savu pilsonību, turpretī Nīderlandes likumdošana neuzliek tādu pienākumu savas valsts pilsoņiem.

nospridusi, ka, "kaut arī dalībvalstīm ir tiesības paredzēt saprātīgās robežās sodu personām, uz ko attiecas Kopienas tiesības, par pienākuma uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi neievērošanu, tomēr nekādā gadījumā šādas sankcijas nedrīkst traucēt ieceļošanas un uzturēšanās brīvībai, ko paredz Līgums". Ievērojot šo premisu, Tiesa vērsās pie valsts tiesas šādā veidā: "valsts tiesas pienākums ir izmantot diskrecionāro varu, kas tai ir atvēlēta, lai sods būtu atbilstošs to Kopienas normu būtībai un mērķim, par kuru neievērošanu ir jāpiespriež sods"⁴⁰.

D — *Par dalībvalsts pilsoņa, kurš ir pakalpojumu saņēmējs, aizturēšanu izraidīšanas nolūkā, ja tas nav pildījis pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi*

91. Šo prejudiciālo jautājumu, kas ietilpst pēdējā grupā (2.d, 3.a, 3.b un 3.c), ietvaros iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai citu dalībvalstu pilsoņu aizturēšana izraidīšanas nolūkā, ja viņi nav ievērojuši savu pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, rada šķērsli pakalpojumu sniegšanas brīvībai un, ja atbilde ir apstiprienoša, vai šāds šķērslis var būt pamatots.

93. Šī pastāvīgā judikatūra izslēdz iespēju, ka tādu formalitāšu neievērošana kā derīga personu apliecinoša dokumenta vai pases neuzrādīšana var tikt sodīta ar izraidīšanu, "ņemot vērā, ka šāds sods rada to tiesību noliegumu, kuras piešķir un nodrošina Līgums"⁴¹. Runājot par pagaidu aizturēšanu, kas tiek īstenota attiecībā uz ārvalstnieku, uz kuru attiecas Līgums, lai to izraidītu, Tiesa arī norādīja, ka "saskaņā ar šo konstatējumu [...] nekāds šāda veida sods nav piemērojams, jo lēmums par personas izraidīšanu būtu pretrunā ar līgumu"⁴².

92. Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāatgādina, ka Tiesa spriedumā lietā *Sagulo* u.c. ir

40 — Iepriekš minētais spriedums, 12. punkts.

41 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Watson* un *Belmann*, 20. punkts.

42 — Iepriekš minētais spriedums, 43. punkts.

94. Tomēr ir svarīgi precizēt, ka mūsu gadījumā šis pēdējais apgalvojums nevar tikt saprasts kā izslēdzošs faktors uzņemošās dalībvalsts pilnvarām īslaicīgi aizturēt citas dalībvalsts pilsoni tam piemērotā vietā, lai uzsāktu nepieciešamās pārbaudes attiecībā uz viņa pilsonību. Šādos gadījumos administratīvais pasākums, par kuru ir runa, tiek nodalīts no iespējamā izraidīšanas pasākuma un nav uzskatāms par pasākumu, kas tiek veikts izraidīšanas ietvaros. Tā mērķis ir likt citas dalībvalsts pilsonim būt spējīgam pierādīt savu pilsonību ar visiem iespējamiem līdzekļiem.

95. Jāpiebilst, ka Tiesa pastāvīgi uzskata, ka sakarā ar citas dalībvalsts pilsoņa pārkāpumu, kas izriet no viņa pienākuma uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, šķērsojot uzņemošās dalībvalsts teritoriju, šī valsts nevar paredzēt "neatbilstošu sodu, kas radītu ierobežojumu brīvai personu pārvietošanās iespējai, tādu kā brīvības atņemšanas sods"⁴³.

96. Turklāt es atgādinu, ka EKL 49. pantā noteiktais pakalpojumu sniegšanas brīvības princips, "kas ir viens no tā pamatprincipiem, paredz pakalpojumu saņēmēju brīvību doties uz citu dalībvalsti, lai tur gūtu labumu no

pakalpojuma, tai pat laikā netiekot apgrūtinātam ar ierobežojumiem [..]"⁴⁴.

97. Ņemot vērā šīs detaļas, es uzskatu, ka acīmredzami ir izveidojies šķērslis brīvai pakalpojumu saņēmēju pārvietošanās iespējai, kas šajā gadījumā ir aizturēšana izraidīšanas nolūkā gadījumā, ja viņi nav varējuši pierādīt savu dalībvalsts pilsoņa statusu ar derīgu personu apliecinoša dokumenta vai pases palīdzību. Šāds uzturēšanās brīvības liegšanas pasākums rada noliegumu tiesībām, kas pakalpojumu saņēmējiem tieši ir piešķirtas EKL 49. pantā un direktīvās, kas pieņemtas tā piemērošanai.

98. Tomēr ir jāizpēta, vai šāds pasākums var tikt attaisnots kā sabiedriskās kārtības pasākums, kas īpaši paredzēts EKL 46. pantā⁴⁵. Pēc Tiesas domām, šis pants ļauj "dalībvalstīm veikt pasākumus attiecībā uz citu dalībvalstu pilsoņiem, īpaši vadoties no sabiedriskās kārtības apsvērumiem, ko tās nepiemēro saviem pilsoņiem tādā ziņā, ka tās nav tiesīgas tos izraidīt no savas teritorijas vai liegt tiem ieceļošanu"⁴⁶.

44 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Calfa*, 16. punkts.

45 — Raugoties no iesniedzējtiesas viedokļa, abi lēmumi, kas piespriež aizturēšanas pasākumus, pamatojas "uz sabiedriskās kārtības aizsargāšanu, jo jābaldās, ka ārvalstnieks izvalrīsies no izraidīšanas, jo viņa rīcībā nav personu apliecinošu dokumentu, kas minēti *Vreendelingenbesluit* (lēmuma par ārvalstniekiem) 4.21. pantā, viņš nav ieradies *Korpschef*, viņam nav noteiktas dzīvesvietas/uzturēšanās vietas un viņš tiek turēts aizdomās par izdarītu pārkāpumu" (Tiesas lēmuma 5. punkts).

43 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Wijzenbeek*, 44. punkts.

46 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Calfa*, 20. punkts.

99. Iesniedzējtiesai sniedzamā atbilde šajā jautājumā mums šķiet atrasta risinājumā, kāds tika rasts Tiesas spriedumā lietā *Royer*, kurā tā precizēja, ka likumā paredzēto formalitāšu, kuras attiecas uz ārzemnieku ieceļošanu, pārvietošanos un uzturēšanos, neveikšana "attiecībā uz tiesību, ko piešķir pats Līgums, izmantošanu [...] pati par sevi nav uzskatāma par draudu sabiedriskajai kārtībai vai drošībai"⁴⁷.

100. Tādējādi, neizvērtējot, vai ar šo valsts pasākumu tiek ievērots samērīguma princips, pietiek konstatēt, ka sabiedriskās kārtības izņēmums, kas ir īpaši paredzēts EKL 46. pantā, netiek piemērots, lai attaisnotu šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kas izpaužas kā dalībvalstu pilsoņu aizturēšana izraidīšanas nolūkā, ja viņi nav ievērojuši savu pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi.

101. Jāpiebilst, ka ir nepieciešams norādīt iesniedzējtiesai, ka jebkurā gadījumā dalībvalsts var piesaukt sabiedriskās kārtības izņēmumu, lai attaisnotu dažus ierobežojumus attiecībā uz personu brīvu pārvietošanos, bet tikai tad, ja pastāv "reāls un

pietiekoši nopietns drauds, kas skar sabiedrības pamatintereses"⁴⁸. "Sabiedriskās kārtības traucējums, kas izpaužas kā vienkāršs likuma pārkāpums"⁴⁹, vēl nav pietiekošs iemesls. Tāpat ir nepieciešams atgādināt, ka sabiedriskās kārtības izņēmums, tāpat kā visas atkāpes no Līgumā paredzētajiem pamatprincipiem, ir interpretējams sašaurināti.

102. Turklāt no Padomes Direktīvas 64/221/EEK 3. panta⁵⁰ izriet, ka sabiedriskās kārtības pasākumi "ir balstīti tikai uz attiecīgā indivīda personīgo darbību" un ka "iepriekšējas kriminālas sodāmības pašas par sevi nerada pamatu veikt šādus pasākumus"⁵¹. Turklāt ir nepieciešams norādīt iesniedzējtiesai, ka sabiedriskās kārtības ārkārtas pasākumi, kā tos saprot Tiesa, var tikt veikti tikai tadā gadījumā, ja ir pierādīts, ka "personas izturēšanās rada patiesus draudus sabiedriskajai kārtībai"⁵².

48 — Skat. it īpaši 1977. gada 27. oktobra spriedumu lietā 30/77 *Bouchereau* (*Recueil*, 1999. lpp., 35. punkts).

49 — 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās C-482/01 un C-493/01 *Orfanopoulos un Oliveri* (*Recueil*, I-5257. lpp., 66. punkts).

50 — Padomes 1964. gada 25. februāra Direktīva par īpašu pasākumu saskaņošanu attiecībā uz ārvalstnieku pārvietošanos un dzīvesvietu, kas ir attaisnojami ar sabiedrisko kārtību, valsts drošību un veselības aizsardzību (OV 1964, 56, 850. lpp.). Atzīmēsim, ka saskaņā ar šīs Direktīvas 1. pantu tā attiecas uz dalībvalsts pilsoni, kas uzturas vai iebruca citā Kopienas dalībvalstī, lai veiktu darbības kā darbinieks vai pašnodarbināta persona, vai kā *pakalpojumu saņēmējs*.

51 — Attiecīgi minētās Direktīvas 3. panta 1. un 2. punkts.

52 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Bouchereau*, 28. punkts.

47 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Royer*, 39. punkts.

103. Visbeidzot, es uzskatu, ka, lai pamatotu šķērsli pakalpojumu sniegšanas brīvībai, nav svarīgi, vai vietējā tiesa var vēlāk piešķirt zaudējumu atlīdzību pakalpojumu saņēmējam sakarā ar tā nelikumīgu aizturēšanu.

104. Tādējādi es piedāvāju Tiesai atbildēt iesniedzējtiesai, ka aizturēšana, lai izraidītu

pakalpojumu saņēmēju, gadījumā, kad tas nav ievērojis savu pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, ir uzskatāma par nepamatotu šķērsli pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kas ir pretrunā ar EKL 49. pantu. Tomēr uzņemošās dalībvalsts kompetentās varas iestādes var izlemt aizturēt uz laiku kādas citas dalībvalsts pilsoni, lai tas varētu pierādīt savu pilsonību ar visiem iespējamiem līdzekļiem.

V — Secinājumi

105. Ņemot vērā apsvērumus, ko iepriekš aplūkojām, mēs piedāvājam Tiesai uz prejudiciālajiem jautājumiem, ko uzdeva *Rechtbank 's-Gravenhage*, atbildēt šādi:

“ 1) Apstākļi, ka kādas dalībvalsts pilsonis dotajā brīdī atrodas citas dalībvalsts teritorijā, ir pietiekams, lai uzskatītu, ka viņš ir vai būs pakalpojumu saņēmējs šajā dalībvalstī un ka tādējādi šajā statusā viņam personīgi ir piemērojami Kopienas noteikumi attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību.

- 2) Padomes 1973. gada 21. maija Direktīvas 73/148/EEK par dalībvalstu pilsoņu pārvietošanās un dzīvesvietas [uzturēšanās] Kopienā ierobežojumu atcelšanu saistībā ar uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanu 4. panta 2. punkta trešā daļa jāinterpretē tādā nozīmē, ka citas dalībvalsts pilsoņa, kas ir pakalpojumu saņēmējs, uzturēšanās tiesību atzīšana no citas dalībvalsts puses nevar tikt pakļauta nosacījumam uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi. Tomēr pakalpojumu saņēmēja, kas tādējādi izmanto savas uzturēšanās tiesības uz laiku, kas mazāks vai vienāds ar trīs mēnešiem, uzņemošajā dalībvalstī, pienākums ir pēc šīs valsts kompetento iestāžu pieprasījuma ar jebkuriem līdzekļiem pierādīt, ka viņš ir kādas dalībvalsts pilsonis. Tātad viņam ir jādod iespēja saprātīgā termiņā uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi.
- 3) Vispārējais nediskriminācijas pilsonības dēļ princips, kas noteikts EKL 49. pantā, ir pret to, ka citu dalībvalstu pilsoņiem, piemērojot uzņemošās dalībvalsts tiesību aktus attiecībā uz ārvalstniekiem, ir pienākums uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, lai pierādītu savu pilsonību, turpretī Nīderlandes likumdošana neuzliek tādu pienākumu savas valsts pilsoņiem.
- 4) Aizturēšana, lai izraidītu pakalpojumu saņēmēju, gadījumā, kad tas nav ievērojis savu pienākumu uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu vai pasi, ir uzskatāma par nepamatotu šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai un ir pretrunā ar EKL 49. pantu. Tomēr uzņemošās dalībvalsts kompetentās varas iestādes var izlemt aizturēt uz laiku kādas citas dalībvalsts pilsoni, lai tas varētu pierādīt savu pilsonību ar visiem iespējamiem līdzekļiem.”